

II 79284
+

(Priloga „Soči“).

GOSPODARSKI LIST

Glasiló c. kr. kmetijskega društva v Gorici.

Ureduje : Ernest Klavžar.

„Gospodarski List“ izhaja vsaki mesec enkrat na celi pólí; udje c. kr. kmetijskega društva ga dobívajo brezplačno; za vse druge pa stane na leto 1 gld. 20 kr. — Naročnina naj se pošilja c. kr. kmetijskemu društvu, dopisi pa odgovornemu uredniku. Rokopisi se ne vračajo.

Št. 1.

V Gorici 31. marca 1895.

Leto XIV.

Pregled zemljarskega katastra.

Po državnem zakonu z dne 24. marcija 1869 se ima po preteku petnajstletne dobe po prvi uravnavi zemljarine (zemljiščenega davka) in potem vsakih 15 let v vseh deželah istočasno pregledati zemljarski kataster. Namen tega pregleda je, poravnati razločke med vcejenimi zemljišči ter doseči enakomerno podlago za naganje javnih bremen.

V to svrho ustanové se posebne deželne komisije sestavljene iz političnega deželnega načelnika ali njegovega namestnika kot načelnika in določenega števila udov. Za našo deželo je določenih šest udov in enoliko namestnikov, od katerih imenuje polovico finančni minister in sicer, kakor pravi zakon, vsaj polovico izmed zemljarskih obdačencev, to je zemljiščnih posestnikov, drugo polovico pak izbere deželni zbor izmed zemljarskih obdačencev naše dežele.

Ta komisija, katera bi imela letos začeti svoje delovanje, bo pozvedavala, kaj se je v preteklih 15 letih spremenilo v načinu obdelovanja zemljišč, bo odpravljala nerazmernoti v tarifi zadevajoči zemljiščne dohodke ter preuvrstila kulture po različni njih dobroti v razrede.

87/1969

Komisija bo imela po vsakem načinu kolikor važno, toliko težavno nalogo in se bo morala v svojem delovanju ozirati na spremenjene razmere, na prevrat svetovnih tržnih cen, na nesreče, ki v novejših časih tepejo kmetovalca, na sovražnike, ki so se polotili glavnih kmetijskih rastlin ter leto za letom kvarijo in pokončujejo pridelke itd. Pred vsem pa bo morala komisija primerjati rezultate zadnje zemljiščne cenitve v sosednih deželah z onimi v naši, da jasno in temeljito dokaže, kako krivično je naše zemljiščno posestvo preobloženo z državnimi bremenii.

Tu hočemo primerjati samo nekatere cenitve. V koperskem okraju imajo jako rodovitne vrte, v katerih pridelujejo rano sočivje in drugo zgodnjo zelenjavo, pa tudi izborno sadje.

Pridelki tamošnjih vrtov so jako čislani v kupčiji in se lažje prodajajo od onih naših vrtov, uže zato, ker so bolj zgodnji in ker je tako blizo do tržaškega domačega in eksportnega trga. In tam je čisti dohodek vrtov cenjen od 2 gl. 30 kr. do 25 gl. na oralu; pri nas pa od 11 do 30 gld. — Istrski vinogradi združeni z rodovitnimi oljčnimi nasadi so cenjeni s čistim dohodkom 1 gld. 10 kr. do 20 gld., pri nas pa od 3 do 30 gld.

Oranje v Istri od 1 do 12 gl., na Goriškem od 3 gl. 12 kr. do 28 gl.; gozdi 1. razreda v Istri med 3 gl. 20 kr. (v Koperšćini) in 1 gl. 70 kr. — in gozdi zadnjega razreda segajo komaj od 20 do 40 kr. Na Kranjskem je cenjen čisti dohodek gozdov prvega razreda samo v ednem okraju in sicer v postojnskem, kjer drži južna železnica skozi, 2 gld. 50 kr.; v drugih okrajih je čisti dohodek gozdov prvega razreda cenjen med 2 gl. 30 kr. in 95 kr. od orala, v zadnjih razredih pa se suče cena med 55 in 10 kr.

V naši deželi je cenjen najvišii dohodek gozdov na 8 gl. 75 kr. in na Krasu v sežanskem okraju na 4 gld. od orala; gozdi tržiškega okraja pa dajajo po cenitvenem operatu v 4. in 5. razredu po 6 gl. 50 kr. do 4 gl. in v najnižem razredu po 2 gl. čistega dohodka.

Iz tega vidimo, da so gozdi najnižjega razreda v tržiškem okraju v primeri z isterskimi gozdi najvišjega razreda tako cenjeni, kahor 5 proti 8 in da je cenitev kraških gozdov v tržiškem okraju najnižjega razreda 10 krat višja od one istrskih gozdov zadnjega razreda; med tem ko stoji cenitev tržiških gozdov zadnjega razreda v primeri s kranjskimi gozdi najvišjega razreda v razmerji kakor

4 proti 5, ona kranjskih gozdov zadnjega razreda pa je 20 krat višja od cenitve naših gozdov enakega razreda.

Je-li treba še drugih dokazov, da je naša dežela silno preobložena sé zemljišnimi davki in da je nujno potreben — strogo pravičen pregled zemljarinskega katastra.

Vendar naj povemo še to, da je Istra obložena sé skupno zemljarino v znesku 228.000:—, ko hira goriško zemljiško posestvo pod primeroma ogromnim bremenom 356.000 gl. zemljarine, torej plačuje naša deželica $\frac{1}{6}$ več zemljarine, kakor Istra, akopram je tam 832.000 oralov zemljarini podvrženih zemljišč, ko jih je na Goriškem samo pol toliko.

Te in druge na propad naših kmetij vplivajoče razmere so povod dale častivrednemu gosp. dež. poslancu dr. Gregorčiču, da je v seji deželnega zbora dne 23. januarja t. l. predlagal naslednjo resolucijo :

„Deželni zbor poknežene grofije Goriške in Gradiške spoznava kot pravično zahtevo in nujno potrebo, da se glavna vsota zemljiškega davka pri prihodnjem pregledovanji zemljiškega katastra zniža, ter poudarja kot neizogiben pogoj, da se obvaruje goriška dežela popolnega gospodarskega propada, da se zdatno zniža zemljiški davek še posebe v tej deželi, ki plačuje relativno najvišjo zemljarino med vsemi kronovinami avstrijskimi, ker so se postavila njena zemljišča v previsoke dobrotne vrste in ker se je sprejel tako visok čisti prinos pojedinih dobrotnih vrst raznih kultur, da ne stoji v nikaki razmeri s čistim prinosom enakih kultur v sosednjih deželah. Deželni zbor je popolnoma prepričan, da v tem oziru je pomoč potrebna in da bi prišla pomoč prepozno, ako se ne podeli hitro“.

Zbor je izročil ta predlog finančnemu odseku v pretres, a nemila osoda, koja je letos vodila naš deželni zastop, preprečila je razpravo in rešitev te prevažne zadeve. Vsakakor pa pričakujemo od pravicoljubnosti visoke vlade in od skrbnosti in previdnosti komisije, katerej se o svojem času izroči pregled zemljarinskega katastra, da glas našega poslanca ne ostane glas upijočega v puščavi.

Skrb za dobre travnike.

V mnogem oziru je v zadnjih letih napredovalo kmetijstvo na Goriškem; marsikaj se je zboljšalo, razvilo in spopolnilo in tudi gmotni uspeh se kaže tu pa tam vsled boljšega, pravilnejšega gospodarstva. Najočitnejši in najveselejši napredek pa je doživela mlekarstva in sirarska obrt v naših gorskih okrajih. Uže po dosedanjih uspehih so se lahko prepričali kmetovalci, da je živinoreja podlaga, steber kmetijstvu. Zato pa ni zadosti, da skrbimo samo za dobro živino, mariveč skrbeti nam je tudi za dobre travnike in pašnike, brez katerih si ne moremo misliti umne, uspešne živinoreje. Ta skrb pa še ni nikakor vzbujena v naših kmetovalcih; nasprotno vidimo, da se skoro nič ne dela za zboljšanje travnikov in pašnikov, ampak da ostaja v tem oziru vse pri starem. Naša gorska stran ima mnogo izvrstnega travniškega sveta, ima ugodno ležeče, večinoma uže razdeljene pašnike, pa tudi lepe, obširne planine. — A koliko teh travnikov je zaraščenih z mahom, da trava le sé silo prodira iz goste odeje; koliko jih je stalno mokrotnih in vsled tega napoljenih s kislimi, škodljivimi rastlinami, ki pokvarijo ves seneni pridelek, da ni ne za domačo rabo, niti za kupčijo! Pašniki in planine se tudi v obče zanemarjajo, ali pa vsaj ne oskrbujejo tako, kakor bi bilo želeti v korist domačej živinoreji in v še večji razvoj našega mlekarstva in sirarstva. Kako je sušiti mokre travnike, kako uravnati je, da se voda redno odteka; kako rabiti brano na travnikih, kako s pepelom in z umetnimi gnojili boljšati in množiti pridelek — vsega tega naši kmetovalci skoro ne vedó in torej nikjer ne izvajajo. Če pomladi malo potrebiijo senožeta in pašnike, menijo, da so uže storili vse, česar potrebujejo taka zemljišča. Zato pa pešajo v obče travniki in pašniki, golé se in dajejo če dalje manj pridelka.

Napredek v mlekarstvu pa zahteva tudi napredek v živinoreji in ta ni mogoč brez napredka v obdelovanju travnikov in v skrbi za dobre pašnike. Zato priporočamo našim kmetovalcem, naj dajo slovó dosedanji nebrižnosti za zboljšanje travnikov in pašnikov in naj pokažejo tudi tu, da jim je mar za kmetijski napredek.

Prav dobre nauke, kako zboljšati slabe travnike, nam daje

kmetijski list „Der prakt. Landwirth“, iz katerega smo posneli naslednje vrste :

Travniki, ki imajo to napako, da na njih stoji voda, namesto da bi se odtekala, se morejo zboljšati le z legi in tlam primernim osušenjem. Kjer se tako osušenje ne da izvršiti, tam tudi drugačno obdelovanje, kakor prekopavanje, vlačenje, navažanje rodovitne prsti, gnojenje i. t. d., nimajo nikakih stalnih posledic. Naj se tudi travnik s takimi deli pripravi tako daleč, da rodi večjo množino krme, pravega povračilnega dobička vendar ne bo prinesel. Poleg tega pa imajo tudi vse trave in rastline, ktere rodi mokrotnorzel, več ali manj močvirnat svet, premajhno množino redilnih snovij v sebi. Sploh živina travo (seno) s takih zaprtih, mokrotnorzlih travnikov nikakor ne je rada. Dobra slama jarega žita je za klajo veliko več vredna, nego kisle in poleg tega ne redkokrat z zdravju in mleku škodljivimi rastlinami pomešano seno.

Resnica je, da se marsikteri vlažni pa vendar ne premokrotni travniki dajo prisiliti le z gnojenjem s kompostom, s Tomasovo žlindro, s pepelom, z apnom itd. da rodé več sena. To pa se doseže le pri zmerno mokrotnih, nikakor pa ne pri preveč mokrotnih ali celo močvirnatih travnikih. Z mirno vestjo se sme trditi, da celo v kljub najboljšemu gnojenju ni moči pri zares kisljih travnikih pred odstranjenjem vode (osušenjem) računati na uspeh, ki bi nam poplačal trud, kajti boljše travniške rastline, posebno sladke trave, vsled stoječe vode ne morejo uspevati, ker jih kisle voda ovira, da vsled različnih vzrokov ne morejo srkati redilnih snovij. Isto tako resnično pa je tudi, da tudi osušenje samo ne more zadoščati, da bi travnik rodil več dobrega sena; za to je poleg osuševanja potrebno tudi od časa do časa ponavljajoče se gnojenje, često celo setev primernega travnega in deteljnega semena. Pred vsem pa je potrebno primerno osušenje bodisi po odprtih jarkih ali po drenaži, na to pa dobro gnojenje (nemara celo navožnja prsti) in obsejanje s travnimi semeni, ne pa narobe. Zakaj travnik v prvih letih po osušenju rodi manj trave, se kaj lahko pojasni. Na mokrih, kisljih travnikih so namreč dotlej rastle samo sočnate, kisle trave, ločje in vsakovrsten drug plevel; dobrih rastlin je bilo jako malo in še te so v rasti zaostale. Po osušenju pa prej omenjene sočnate rastline izgube glavni pogoj za svojo rast, vsled česar jamejo hirati ter deloma popolnoma izginejo, a dobre travniške rastline se razvijajo

le polagoma. Ta zaželjeni razvoj dobrih rastlin pa celó pri uporabi zelo dobrih gnojil v prvih letih ni takšen, da bi se ne opazilo, da je sena nekoliko manj.

Na mestih, kjer je rasel poprej star, slab divji plevel, se rastlinstvo le počasi popravlja. Gotovo pa je to, da se nam manjši pridelek bogato nadomesti z boljšo klajo. Celó srednje dobri travniki se po razumnem osušenju in primernem gnojenju dajo toliko zboljšati, da rode čimdalje več dobre trave in detelje, njih ruša se od leta do leta požlahtnuje in dobiva bujnejšo rast.

Premena slabih travnikov v dobre je v sedanjih razmerah tem važnejša, ker splošno ne more obstati nobeno gospodarstvo, ki ne prideluje toliko krme, kolikor je potrebuje za živino. Razven tega pa je odvisno vsako zboljšanje živinoreje od zboljšanja klaje. Ako se zboljša klaja, zboljša se tudi stanje živine, in tam, kjer ni mogoče živino neprestauo prav in dobro krmiti, je zaman ves trud, s katerim jo hočemo požlahtniti.

B. Rost omenja v „Osrednjem listu za moravske gospodarje“, da je jeseni najprimernejši čas za zboljšanje travnikov in pašnikov“.

Cepljenje ameriških trt.

Najvažniše podlage cepljenju so :

1. *Vitis Riparia* in njene podvrste, med katerimi je najboljša *Riparia Portalis*. Za kolči ali ključe je odbrati glave naj močnejših in bujniših rastlin z velikimi, malo vrezanimi listi. *Ripario* je lahko množiti s kolčmi.

2. *Vitis Solonis*; njene kolči se ne vkoreničijo prav rade.

3. *Vitis Rupestris*. Kolči te vrste se lahko vkoreničijo.

Ko se za nov vinograd izbirajo podlage med trtami imenovanih treh vrst, ozirati se je na to-le :

Ripariji se prilegajo tla, ki niso presuha, pa tudi prevlažna ne, ter obsegajo malo apna.

Vitis Solonis vspeva tam, kjer vspeva *Riparia*, pa tudi v vlažnejših tleh, da le ne zadržujejo vlage. To vrsto sadimo tudi lahko v tleh, katera obsegajo do 25 odstotkov apna

Vitis Rupestris, in sicer velikolistnato in *Monticola* sadimo v strme, suhe, peščene lege in tla. *Monticola* vspeva nekda celó v takih tleh, katera obsegajo do 60 odstotkov apna.

Vse imenovane ameriške trte je lahko požlahtniti z našimi evropejskimi trtami in sicer v drevenem in zelenem stanju. Dreveno cepljenje se izvaja na različne načine in sicer :

- a) Cepijo se kolči ; te je pa potem posaditi najprej v trtnico in nikdar ne naravnost na stalno mesto ;
- b) eno in dveletne bilfe cepimo lahko v sobi ali pa v trtnici. Take cepljenke posadimo lahko naravnost v vinograd ;
- c) na trti cepimo glave in jih potem pogrebenčamo ; v naslednji pozni jeseni ali pomladi pa jih odrežemo od maternice in kot bilfe usadimo v vinograd ;
- d) slednjič požlahtnimo tudi lahko eno-ali dveletne bilfe, ko so uže usajene v vinogradu.

Trte je cepiti vedno uže tedaj, kadar so nehale solziti se.

Cepiče je jemati od zdravih, neprebujnih trt, preden se začenjajo solziti. Zdrav cepič je, če ga prerežemo v členu, zelen.

Cepiče je pred cepljenjem najbolje hraniti na prostem, v zemlji zakopane. Najboljši način drevenega cepljenja je kopoliranje z jezikom, najboljše vezilo pluta, rafija in vrčica. Da se zadnji dve vezili bolje ohranite, napojimo ja z bakreno-vitrijolovo raztoplino.

Iz poročil društva za varstvo avstrijske trtoreje.

Spopolnjena škropilnica.

Kdor hoče umno in varčno vporabljeti tekočine, s katerimi zatiramo Peronosporo in druge rastlinske bolezni, potrebuje v to dobre škropilnice, s katero je lahko in naglo škropiti in pa tako, da se ne pozgublja tekočina, ampak da se vsa enakomerno porazdeli po škropljeni rastlini.

Uže po prvih poskušnjah, ki so se s čudovitim uspehom naredile z modro galično mešanico v obrambo proti trtnej zajedalki, skrbeli so večaki za to, da so izumili praktične, priproste priprave, s katerimi izdatno škropiti napadene trtne liste, in danes imamo uže škropilnice narejene po raznih sistemih, ki so dobile imena po svojih izumiteljih, so na prodaj večinoma pri kleparjih in so tudi uže

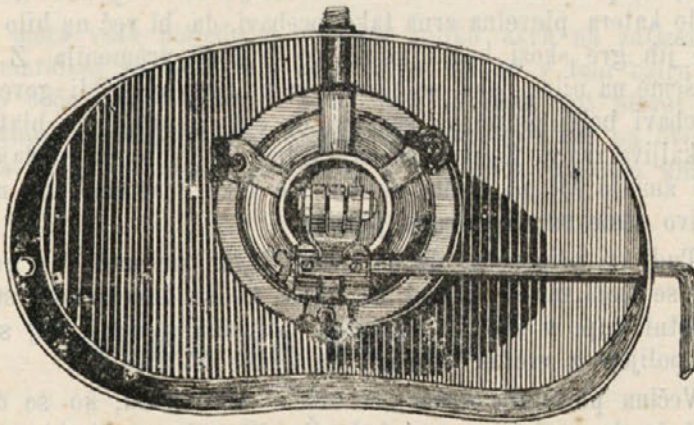
preskušane po naših trtorejcih.

Med vsemi temi stroji pa se je še malo kateri sponesel kot zares praktičen in prikladen svojemu namenu in zato se še vedno skuša, kako bi se zboljšala in spopolnila ta prekorigna priprava. Pri nas se je po mnogih poskušnjah najbolj vdomačila Vermorelova škropilnica kot najpopolnša, dasi so tudi na njej še nekatere nedostatnosti in jej je tudi cena še vedno previsoka.

Lansko leto smo imeli na italijanskem oddelku deželne kmetijske šole priliko, poskusiti škropilnico iz Heller-jeve tvornice na Dunaji. Rabili smo jo z dobrim uspehom in zato jo priporočamo našim trtorejcem temveč, ker je priprosto zložena in se dobiva po zmerni ceni.

Ta škropilnica (Glej podobi 1 in 2) je prav za prav nekoliko spopolnjen stroj po Vermorelovem sistemu; posoda ima blizo enako, čedno obliko, narejena je iz gladke, bakrene plošče in se prav priležno nosi na hrbtu s pomočjo dveh močnih obramnic.

V Heller-jevem stroju je spremenjeno samo to, da je sesalka, nahajajoča se v spodnjem delu v sredi posode, zaprta z železnim izbočenim ploščem, ki je z zavihanimi vijaki pritrjen, tako da vsak delavec lahko sam razloži posamezne dele, jih osnaži, spremeni elastično ploščo in potem zopet vse skupaj zloži, ne da bi trebalo poslužiti se v ta namen kacega mojstra.

Sesalko je pregibati z ročnim vodom, ki se lahko preklada od ene strani na drugo, tako da delajo ž njim lahko desničarji ali levičarji (čemparji).

Podsoda drži $15\frac{1}{2}$ litrov in v njej je neko gibalo, koje neprenehoma meša, tako da tekočina ne more narediti polege. Za škropljenje so dvojne cevi, ena rabi bolje za navadno nizke, druga pa za visoko rastoče trte in drevesa.

Bolj natančno menda nam ni treba popisati škropilnice, ker si jo lahko vsakdo ogleda v uradu nasega c. kr. kmetijskega društva. Stroj stane v Gorici 16 gld.

I. K. Marega.

P L E V E L

je velika nadloga kmetu, in zato je treba gledati, da se preveč ne razširi. Učenjaki, ki se bavijo s poljedelskimi vprašanji, so tudi razširjenju raznovrstnega plevela začeli obračati veliko pozornost. Dolgo se je že domnevalo, da veliko plevelnega semena pride z gnojem na polje. Ne le, da se najraznovrstnejše reči mečejo na gnojni kup, temveč tudi v živalskem gnoju samem se izvozi mnogo plevela na njive.

Koliko zadnjega žita, v katerem je mnogo najraznovrstnega plevela, se pokrmi živini. Poskusi učenjakov so pokazali, da konj le malo katera plevelna zrna tako prebavi, da bi več ne bilo kaljivo, večino jih gre skozi konja, ne da bi se dosti premenila. Z gnojem pride seme na njivo, kjer se plevel bujno razvija. Tudi govedo dosti ne prebavi boljše plevelova semena, da celo v prašičjem blatu našla so se kaljiva zrnca. Zatorej se naj zadnje žito, predno se daje živini, debelo zmelje ali pa dobro skuha. Le tako dosežemo, da ne pride na njivo seme raznovrstnega plevela.

Tudi se priporoča, da se vsaka stvar ne meče na gnoj, ker s tem se tudi zanese plevel na njivo. Če se devajo take stvari na kompostni kup, v katerih so razna plevelna semena, naj se vselej dobro polijejo z vrelim kropom, da zgube kaljivost.

Večina plevelnih semen ne zeleni tisto jesen, ko so dozorela, temveč še le prihodnjo pomlad. Če je vsejana ozimina, pomladi prehiteli rast plevela in ga precej zatara. Če pa sejemo jaro žito, je pa dobro, da ne sejemo prezgodaj, da plevel že požene, ker potem ga pokončamo z oranjem. Dolgo se je mislilo, da se z globokim oranjem prežene plevel z njive. Novejše skušnje so pokazale, da to ne pomaga, kajti nekatero plevelno seme ostane v zemlji po deset let kaljivo. Opazilo se je pa tudi, da globoko oranje ravno tako pospešuje rast plevela, kakor rast žita. Tudi mora biti plevelovo seme globoko, jako globoko zaorano, ako ne zeleni. Marsikak plevel prodere 20 do 25 cm debelo plast lažje ilovice.

Seveda se mora tudi gledati, da se žitno seme kolikor je moč čisto seje, če hočemo, da ne bomo imeli plevela na njivi. Za manjše množine se splača celo seme z roko zbrati, pri večji se pa že mora s posebnimi pripravami sčistiti.

Poleg tega je vendar treba plevel preganjati na njivi z brananjem, okopavanjem in plevanjem. Gledati je treba, da se pleve, predno plevel cvete, da se vsekako doseže, da ne obrodi. Če plevel prerase poljske rastline, se mora, predno cvete, nad poljskimi rastlinami pokositi, in se mora gledati, da se pri tem poljske rastline ne poškodujejo s koso. V časih je to treba celo ponavljati. Če je pa le preveč plevela, je pa včasih treba vse pokositi, da se le plevel zatare.

Pređenica je jako nevaren plevel za lan in deteljo. Zato je treba gledati, da se seje čisto seme. Mesta, kjer je pređenica, naj se sežgo ali pokrijejo s steljo in pepelom ali pa močno polijejo z gnojnico.

Sploh mora vsak poljedelec obračati veliko skrb na zatiranje plevela in marsikaj se bode sam koristnega naučil v tem oziru iz skušnje, ako bode opazil, kdaj in kako kali in raste kot plevel in tudi po možnosti zasledoval, kaj njega rast pospešuje, kaj pa ovira. Tako vsakdo lahko nekoliko pripomore k napredku umnega kmetijstva.

„Novice“.

SEME ZA SETEV.

Malokje si naš kmetič toliko pokvari, kakor pri izbiranju zrnja za setev. On navadno vzame zrnje kakoršno se je v jeseni navejalo in shranilo, ne brigaje se skoro za to, kar je temu primešano. Jezi se sicer po leti, da mu na njivah, obsejanih z žitom, tako živo cvete razen plevel; tudi mu ni prav, da v jeseni leti iz vevnice vse polno črnega in sivkastega semena od plevela. Vse eno pa se malokateri potrudi, da bi to zalego odpravil o pravem času pred setvijo, *kateri je sedaj!* Ne bode toraj menda odveč, če ob tej priliki spregovorim nekoliko besed našim kmetom o važnosti čistega semena za setev, da jim vsled slabe letine ne bo prepozna tožba: Kakoršna setev, takošna žetev.

Samo ob sebi se razume, da setev zmešanih semen nikoli ne obrodi enako čistemu semenu. Kakor pri živalstvu, enako pri rastlinstvu je videti, da ne živé plemena zraven družega mirno, temveč

se širijo na škodo drugih. Sploh pa že imajo travna in plevelnata semena veliko večjo plodovitost, nego prava žitna semena. Še več: ta semena držé tudi mnogo dalje svojo kaljivost, nego ona, tako da je še tako močen mraz po zimi ne pokvari. Vsled tega imajo plevelnata semena spomladi *dvojno moč*, ono v zemlji natrošeno s semenom in koreninami in še tisto, ki je primešana seménskemu zrnju.

Težko je odpraviti prvo, ker zahteva to delo mnogo truda in dela. Najlažje se stori brez škode še s tem, da se na taci njivah par let sadé sami okopavni sadeži, kakor turšica, krompir itd. Nato se utegne vsejati za par let detelja, da tako travnata semena izrabijo moč dotične zemlje za plevel.

Veliko lažje pa je očistiti zrnje od plevela. Seveda to delo tudi ni brez zamude, zato pa naj se opravlja tedaj, kadar je čas in tega je vselej po zimi. Zrnje se pa čisti na razne načine. Ako je pšenici primešana ljulika, se ta najgotoveje odpravi z vejanjem. Ker je ljulika lahka v primeri pšenice, je veter v vevnici odnese k plevam ali medlemu zrnju, samo nasipavati treba tako dolgo, da je zrnje popolnoma čisto. Druga plevelnata semena se odpravijo po malem z navadnim rešetom, primérno gostim, da zitno zrnje ne gre skozi, drobno plevelnato seme pa.

Najtežje je pa razbrati dvojno zrnje enake velikosti. Med zrnji imajo namreč nekatera navado, da tiščó k drugim vrstam, tako da marsikateri kmet veruje, da se zrnje spreminja. Tak sitnež je pogosto oves, kateri se enako plevelu preseli k rži, najraje pa k ječmenu. Kupi čistega semena ječmenovega, pa ga sejaj par let, že ti je primešal se oves, da sam ne veš kdaj. Stori se morda nekaj na skednji, nekaj v shrambi in ker on v rodovitnejši zemlji obilneje obrodi, opomore si kaj hitro. Odpraviti ga je pa kaj težko. Ker ima velikost in težo enako ječmenu, ne gre od njega na rešetu, niti na vevnici, še novejša čistilnica ga ne odpravi. Ne kaže drugače, nego da se ga nekaj prebere z rokami, čeravno je to delo strašno mudno. Ta mrvica se potem posebej vseje na rodovitno mesto in s posebno pazljivostjo požanje, da se ob tej priliki ne prikrade zopet oves.

Enako kakor oves, tišči posebno v ajdo neka divja vrsta, bolj medle podobe in velikih oluskov. Tudi ta se ne dá odpraviti drugače, nego da kupiš novo seme in ga na drugi njivi vseješ, ker ta obdrži kaljivost tudi v zemlji.

Še več in le preveč je plevelnatih vrst in če bi kmet le koj takšno mešanico sejal, bi nazadnje žel sam plevel. Vredno se je torej potruditi s čiščenjem semena, katero delo se pa najhitreje in zanesljivo opravi z novejšo čistilnico za zrnje. S takim strojem očistiš po 10 in še več mernikov žita na dan, pa odpraviš zlasti okroglasto seme grahorja, repice in družega plevela najgotoveje. Ker bi tak stroj bil morda jednemu predrag, kupi in rabi ga lahko cela vas ali občina. Stane pri g. Ig. Hellerju na Dunaju od 60 do 80 gld. To pa le, ako se naročnik neposredno do g. Hellerja obrne, ker na ta način on lahko odbije odstotke, namenjene zastopniku ali agentu.

Pohorski v „Domolj“.

Razne vesti.

Umrlí naši društveniki. — Čast. gosp. *Filip Kramar*, župnik dornberški, je po kratki bolezní umrl dne 10. decembra 1894. Bil je dolgoleten ud našega društva in nekoliko časa tudi marljiv odbornik. Zanimal se je močno za kmetijske zadeve, zlasti pa za vinarstvo in sadjarstvo.

Vitez prof. *F. König*, ravnatelj kralj. kem. kmet. poskušališča v Turinu in nekđaj učitelj na tukajšnji deželni kmetijski šoli, je po dolgi, hudi bolezní preminol zapustivši mnogobrojno družino. — Rajni je bil znamenit kemik in je svojo znanost vporabljal večinoma v prospeh kmetijstva.

Anton baron Drechsel-Denfstetter, poses tuik v Gorici in v Furlaniji, naš društvenik uže od l. 1852.

Rajmund Mahorčič, deželni poslanec, župan sežanski, načelnik cestnega odbora in ud c. kr. okr. šolskega sveta, je po dolgi bolezní umrl na svojem domu dne 25. januarja t. l.

Pokojnik je bil jako priljubljen v vseh krogih in je užival splošno zaupanje med svojimi rojaki. Da je bil tudi razumen, napreden kmetovalec, o tem daje najboljše spričevalo njegovo uzorno posestvo.

Josip Bresca, mestni računar v Gorici, je za srčno hibo umerl dne 29. januarja t. l. Mesto je zgubilo v njem odličnega uradnika.

N. v m. p.!

* *

„**Gospodarski List**“ je letos pozno zagledal beli dan. Urednik je bil zadržan po drugih dolžnostih in prosi, naj se mu blagohotno prizanese zamuda, saj jo je zakrivil proti svoji volji. Zdaj pa izidejo zaporedoma vse zaostale številke tako, da pridemo koncem tekočega meseca zopet v navadni tir.

* *

Še je čas, da si trtorejci, kateri so zamudili skupno naročbo, omislijo dobrega bakrenega vitrijola po zmerni ceni, to je po 21 gld. 50 kr. kvintal.

Naše kmetijsko društvo je letos z ozirom na dosedanje skušnje naročilo nekoliko več blaga, kakor ga je bilo naročenega, ker so poprejšnja leta vedno še po končani naročbi prihajali zamudniki in popraševali po modri galici. Naznauja se torej, da je še kakih 80 kvintalov na razpolago. Kdor potrebuje, naj se požuri, da ne ostane na suhem!

* *

Imenovanje. — Gosp. *Kamilo Ehrmann* z Dunaja je imenovan kemikom na tukajšnjem c. kr. kem. poskušališču.

* *

Mednarodno razstavo govede in prešičev priredi dunajsko c. kr. kmetijsko društvo na Dunaji dne 5. septembra t. l. Z razstavo, ki bo trajala tri dni, združen bo tudi živinski trg. Razstavljeni bodo ob enem semena, razna koncentrovana klaja in umetna gnojila.

Kdor hoče kaj natančnejega pozvedeti o tej razstavi, naj se obrne do tajništva c. kr. kmetijskega društva na Dunaji I. Herrengasse 13.

* * *

Mednarodni trg kmetijskih strojev na Dunaji bo v dobi od 4. do 7. maja; priredi ga tamošnje c. kr. kmet. društvo v navadnih razstavnih prostorih v Praterju. Na njem bodo zastopane naslednje skupine:

I. *Kmetijstvo*: Stroji in orodje za obdelovanje zemlje, za setev, žetev, mlatvo, čiščenje semena, za kmetijske vožnje, za obdelovanje travnikov, pridelovanje sena in za ohranitev piče.

II. *Kmetijski obrti*: Stroji in orodje za trenje ječmena, za pivarne, žganjarije, za napravljanje kvasu, za slador, kis itd.

III. *Gozdoreja*: Stroji in orodje za pripravljanje semena gozdnih rastlin, za obdelovanje zemlje, za gojo drevesc, za sekanje drv, za prevažanje gozdnih pridelkov.

IV. *Gozdarske obrti*: Stroji in orodje za žagarje, za pridelovanje lesene volne, lesenih tkanin in papirja; za dobivanje gozdnih potranskih pridelkov.

V. *Sadjereja in trtoreja*: Orodje za obdelovanje vina. Stroji in orodje za kletarstvo (filtriranje).

VI. *Stroji in orodje za živinorejo*: Stroji za napravljanje piče, samonapajalniki, hlevska oprava.

VII. *Stroji in orodje za mlekarstvo*:

VIII. *Ribarstvo*.

IX. *Živinozdravilstvo in podkovaštvo*.

X. *Elektriciteta v službi kmetijstva, gozdarstva in doličnih obrtov. Dodatek. Semena in umetna gnojila*.

Ta razstava bo jako zanimiva in želeli bi bilo, da bi jo premožni, razumni posestniki obiskali in si vse dobro ogledali ter zapomnili, kaki stroji in orodje bi se najbolje prilegali našim razmeram in potrebam.

* * *

Kako rediti žrebeta. — Žrebe, kakor vsaka druga mlada žival, potrebuje primerne tečne hrane pa prostega gibanja, da se lepo razvije. V prvem tednu pokladajmo mu po $2\frac{1}{2}$ kilograma ovs

na dan, pozneje to je, po 8 do 10 tednih pa po $3\frac{1}{2}$. Če ima žrebo dobro pašo, dajmo mu nekaj manj ovs. Tako krmimo žival do končanega tretjega leta. Od te dobe naprej hranimo jo s plevami, slamo in dobrim senom. V tej dobi se razvijajo žrebetu lakotnice in prsa. Na Ogerskem pokladajo v novejem času žrebetom kot krepilno krmo korenje in pravijo, da jim prav ugaja.

* * *

Purane, pure rediti, kaže gospodinjam na vseh večjih kmetijah. Pura pobere vse raztreseno zrnje in redimo jo lahko, da ji le še kaj malega vržemo po strani, ne da bi škodila drugi kuretini. V poznem poletju in v jeseni pase se rada po njivah in travnikih okoli hiše in se cele tedne ne briga za drugo krmo. Pitani purani dosežajo do 18 kilogr. teže. Meso je jako okusno; tudi jajca, 30 do 40 na leto, so debela in dobrega okusa. Pura ima navado, da iznaša jajca, kolikor more, na skritih krajih in gnjezdi včasih tudi pod milim nebom ker vali rada, da je nihče ne moti. Če ji pa napravimo gnjezdo v kurnjaku ali v hlevu, moramo skrbeti za to, da se ne bo godilo nič nenavadnega okoli nje. Pura vali 26 do 28 dni. Mladiči izlezejo navadno brez težave, rediti pa jih je težavno in treba za to velike skrbnosti. Ko se je vlegla pura v gnjezdo, položimo po osmih dneh vanje nekoliko kokošjih jaje; pitike izlezejo potem istočasno s puricami in učé zadnje krmo popikati. Purice žró najrajše mušne ličinke, mravljinčja jajčica i. e., zraven tega pa tudi drobno zriban beli kruh, drobno razdrobljeno testo iz jaje in moke; po četrtem dnevu tudi drobno razsečeno salato, travo, koprive. Znano je, da jim zelo škoduje rosa, kakor so sploh občutljive za vsako mokroto. Zato je puščati mlade purice le o suhem, gorkem vremenu in kadar je uže minula rosa, na prosto.

* * *

Sadne madeže preženeš iz belega blaga, če je po leti opariš z vrelo vodo, po zimi pa, če pustiš, da blago premrzne.